

Precarietat, crisi i desprestigi són paraules que se senten sovint per descriure l'ofici periodístic. Per això, pot sobtar que la Montse Rius (Barcelona, 1950) confiï en el futur de la professió i aconselli al jovent que lluiti per treballar en allò que li agrada. Perquè Rius, que és responsable de l'arxiu del diari AVUI des de fa una trentena d'anys, coneix bé els problemes pels quals passa el periodisme. De fet, ha presidit la Comissió contra la Precarietat del Col·legi de Periodistes durant els darrers quinze mesos.

4/2/2010 - Maria Serrano

Per què et vas fer periodista?

Vaig començar a treballar de molt jove en un diari perquè quan vaig acabar el Batxillerat no sabia què volia fer. Es jubilava un amic del meu pare, i vaig saber que buscaven una persona. Vaig anar-hi i em van agafar. La professió em va engrescar, i m'hi vaig quedar. No hi havia els problemes laborals d'ara, hi havia feina per a tothom.

En què consisteix la tasca que realitzes com a responsable de l'arxiu de l'Avui?

El servei de documentació fa el recull històric del diari i dona tota la informació possible al redactor. Cada dia, triem les fotografies que creiem que són importants entre totes les que arriben –unes 4.500–, les documentem i les entrem a les bases de dades. A més, recollim dels altres diaris les notícies que completen la informació que nosaltres donem.

Desapareixerà la premsa escrita?

No desapareixerà, però evolucionarà. Haurà d'estar més documentada i tenir més opinió. La informació ràpida la donen la ràdio i la televisió. La desgràcia d'Haití s'ha retransmès gairebé en directe. La premsa hauria de fer una anàlisi de què ha passat al país. En canvi, no he vist encara a cap diari una informació que expliqui tot el procés polític d'Haití. Ara el país està destrossat, qui el repararà? Per què hi entra Estats Units? Perquè ara s'ha de reconstruir, i ho faran empreses americanes.

Falta una visió crítica?

La premsa ha de ser crítica, i actualment no ho és gaire. Els que fa anys que treballem i vam viure el franquisme i vam lluitar perquè la premsa fos molt diferent, crec que ho vam aconseguir. Ara els periodistes hauríem de fer un altre esforç per canviar el sistema.

Per què s'ha fet un pas enrere?

Perquè el món polític està a tot arreu i les empreses no volen problemes. Actualment hi ha molt poca publicitat, però a l'empresa que posa anuncis, no se la critica. Hi hauria d'haver una premsa independent, encara que això és molt difícil en un moment de crisi.

Presidies fins la darrera reunió la Comissió contra la Precarietat, de la qual has dimitit perquè tornes a presentar-te a les eleccions de la junta. Què t'ha aportat?

Conèixer la realitat de la professió més a fons. Tot i així, treballar en un mitjà ja fa que coneguis molts casos de precarietat, sobretot de la gent jove.

Quan es comença a parlar de precarietat en l'ofici periodístic?

Sempre n'hi ha hagut una mica. Fa molts anys que vaig començar i ja hi havia gent que tenia un parell de feines, que al matí treballava en una altra empresa i a la tarda feia de periodista.

La precarietat d'ara és la mateixa de sempre, o n'hi ha més?

Ara n'hi ha molta més. Molta gent cobra menys del salari mínim. Tinc companys a qui paguen 10 euros per una crònica i, com que els fan ser autònoms, les empreses no han de pagar ni l'assegurança.

La precarització en periodisme és un procés similar a la d'altres sectors?

Crec que és una mica diferent a les altres professions, que no treballaran en les empreses fent una col·laboració al mes, o una columna cada dia, o un article a la setmana. És un grau més. En les altres professions, una empresa t'agafarà potser tres mesos, però durant aquest temps tindràs una feina.

El periodisme és una professió amb consciència de grup?

Crec que sí, però... Abans, a les redaccions es coneixia tothom; es parlava, es discutia, es feien amics. La gent tenia clar en quin mitjà treballava i en quin col·lectiu professional. Avui, les redaccions són molt amorfes. Vas allà, fas la teva feina i s'ha acabat. Un periodista deia: "Un dia esclatarà la tercera guerra mundial, hauré estat nou hores treballant i no me n'hauré assabentat." La gent no parla. No saps quant guanya el del costat, que potser té la mateixa categoria que tu. Potser és que tota la societat s'ha tornat molt individualista, i en som un reflex.

Una de les tasques que ha dut a terme la Comissió contra la Precarietat són les Tarifes Mímines Orientatives (TMO). Com s'han elaborat i a qui estan adreçades?

S'han elaborat per ajudar sobretot a la gent freelance, que no té contracte amb una empresa, perquè tingui una idea de què pot demanar pels encàrrecs. Els preus s'han establert parlant amb tots els col·lectius, tant de gabinets com de mitjans de premsa escrita, fotògrafs, ràdio i televisió.

Una crítica que han rebut les TMO és que estan massa allunyades dels preus del mercat laboral. Com hi respondries?

No podem baixar la guàrdia i ser nosaltres mateixos els que baixem els preus. El mercat ja els baixa. Aquests preus són bastant ajustats, no són gens excessius. Són la mitjana d'un sou digne de qualsevol professional.

En la darrera reunió de la Comissió contra la Precarietat, els assistents es van mostrar preocupats per la Llei Omnibus. En què consisteix?

La Llei Òmnibus transposa una directiva de la Unió Europea que afecta els col·legis professionals, però també tota la societat. És una liberalització del mercat. Pel que es fa als col·legis professionals, no deixa que estableixin tarifes mínimes, encara que siguin orientatives. A l'Estat espanyol, afecta a un centenar de lleis.

Els periodistes poden denunciar problemes laborals a través de l'Observatori de la precarietat i la crisi, al web del CPC. Com funciona aquest mecanisme?

Tothom pot enviar un correu electrònic manifestant els problemes amb què es troba quan va a demanar feina, a l'hora de cobrar, etc. Pot ser anònim, encara que hi ha gent que signa, i tampoc no cal donar el nom de l'empresa. Ens permet conèixer a fons la situació dels periodistes, i ens orienta per saber què es pot fer.

Val la pena treballar per quatre duros, o ets de les que pensa que val més plantar-se i treballar en un altre camp?

Depèn de què et cal per viure. Tothom ha de lluitar per treballar en allò que li agrada. Ara, si necessites un sou, agafes la feina que sigui. Gairebé tota la meva generació, amb algunes excepcions que sempre hi ha, ha lluitat per tirar endavant la professió. Jo he lluitat, i he aguantat.

Consideres que això es transmet a la facultat?

Les universitats són un negoci. Hi ha set facultats que fan periodisme a Catalunya; amb una o dues n'hi hauria prou. Actualment, a Espanya hi ha 5.000 periodistes aturats, i a Catalunya al voltant de 2.000, dels quals uns 1.400 a Barcelona. Sembla mentida que al moment que hi ha més canals de televisió, més ràdios, Internet, els periodistes treballen d'una manera més precària i amb sous més baixos. El Punt ha comprat el diari Avui, però els treballadors de El Punt cobren un 23% menys que els de l'Avui. I els sous de l'Avui són encara aproximadament un 20% més baixos que els de El Periódico i La Vanguardia. I Per exemple, si a mi em baixen un 20% el sou els cinc anys que em queden per jubilar-me, és com si treballés de franc durant un any.

La Comissió de Joves i la Comissió contra la Precarietat ja han celebrat una reunió conjunta. Quina sensació en vas treure?

Està molt bé que hi hagi un col·lectiu de gent jove que es plantegi treballar per aquesta professió. Vaig trobar aquesta reunió molt positiva. Ens han aportat coses noves, potser perquè hi ha gent més gran a la Comissió contra la Precarietat. Cada vegada s'ha de treballar de manera més transversal amb tots els col·lectius del món del periodisme.

Les condicions d'aprenentatge dels becaris és un dels temes que tenen en comú totes dues comissions.

Això dels becaris fa molts anys que dura i no s'ha trobat mai una solució. Les facultats haurien d'exigir que els becaris anessin a aprendre, i la mateixa universitat hauria de fer el seguiment d'aquests mesos. Les empreses han de ser conscients que els estudiants van allà a aprendre i no a suplir un treballador.

Com veus l'ofici periodístic d'aquí a deu anys?

Sóc optimista amb aquesta professió. Si no, no hi hagués estat tants anys. El canvi que està vivint el periodisme ha sigut molt traumàtic, però crec que pot remuntar de manera diferent. Continuaran existint tots els mitjans.

Et tornes a presentar a les eleccions del Col·legi de Periodistes, previstes pel 12 de març. Explica'ns alguna iniciativa que t'agradaria impulsar.

M'agradaria treballar amb tots els col·lectius, tenir una comissió on hi hagués gent de tots els mitjans per ser més oberts i coordinar-nos. La professió ha de treballar molt conjuntament.